

Pramogos ir linksmybės prieškario Klaipėdoje

Žiemai iš ledu ir varvekliais sukaustytų laivų žengia sugrube, išvarge, šalto vėjo nugairintais veidais vyrai. Klaipėdos krantinėje jiems kelia pastoja restoranų, smuklių, viešbučių savininkų siūsti žmonės. Uostamiesčio linksmyų užėję personalui prasideda darbymetis.

Neskoningai išsidažiusios merginos krantinėje vyrų laukdavo nuo šalčio, nes po storu žieminiu paltuku daugiau drabužių nebuvo.

Pirmojoje Lietuvos Respublikoje Klaipėdos uoste tai buvo gana įprastas vaizdas. Svečiai, kurių kišenėse šlamėjo įvairiausia pasaulio valiuta, buvo ypač laukiami ir garbinami. Vakaraus, kai gatvėje spausdavo šaltukas, o Baltijos jūra versdavo pašėlusias bangas į krantą, miesto uosto smuklėse gyvenimas virdavo dideliu tempu.

Naktimis kiekvienoje gatvėlėje girdėjosi saksofono garsai, smuiko rauda ar būgnų bumbasėjimas. Prie nedidelių staliukų ant jūrininkų kelių sėdėjo jų kompanionės. Dažniausiai tai buvo nuolatinės užėgų klientės arba po sunkios darbo dienos fabrike pramogaujanti darbininkės.

Arčiau uosto esančiose Malkų, Žvejų, Balasto gatvėse dažnai buvo galima išvysti svyruojančius jūrininkus. Populiariausi restoranai buvo „Zum Weissen Hirsch“ ir garsusis „Neptūnas“. Čia uždavo vyrai kaip bitės avilyje. Nuolatiniai svečiai buvo estų, vokiečių, skandinavų, anglų jūreiviai. Visi jie už tam tikras sumas nusipirkdavo mergi-

nų šypsenas ir glamones. Kaip ir visoje tuometinėje Lietuvoje, kavinės ir restoranai interjerą puošė lempučių apšviestais barais, bufetais ir rafinuotomis damomis.

Klaipėdoje lietuvių centras būrėsi apie garsų „Viktorijos viešbutį“. Erdviose salėse vyko susirinkimai, kultūriniai ir politiniai debatai, įvairių organizacijų pasitarimai. „Viktorijos“ viešbutis mieste buvo numeris vienas. Turėjo daugiau nei šešiasdešimt puikiai įrengtų kambarių. Didžiausias viešbučio privalumas buvo šiltas ir šaltas vanduo. Vakaraus restorane šokio sukuryje sukosi inteligentų poros.

Klaipėdos stotį puošė pirmos klasės bufetas. Didelės marmurinės skulptūros, bronziniai bareljefai, įvairios gravitūros ir porcelianas žavėjo lankytojus. Bufeto šeimininkas – inteligentiškos išvaizdos, nuolat su „amerikoniškais“ akiniais „pasi-rėdęs“ ponas Rapolas Gaidanis. Savąjį verslą jis pradėjo Pirmojo pasaulinio karo metu Maskvoje. Sugrįžęs į Lietuvą kartu parsigabeno sukauptus meno kūrinius: paveikslus, baldus, porcelianą.

Antrą stoties aukštą puošė senosios dvarininkų kultūros paveldas: baldai, kilimai, krištolo ir sidabro dirbiniai. Senos buvo nukabinėtos olandų, vokiečių, prancūzų dailininkų paveikslais. Interjere dominavo dirbiniai iš dramblio kaulo.

Klaipėdos kino teatrai buvo vienietai šalyje, rodė naujus filmus. Bilietas į filmą buvo kur kas pigesnis nei Kaune. Geriausios vietos kaina siekdavo du litus. Rodomas seansas užtrukdavo iki trijų valandų. Per vakarą tą patį filmą demonstruodavo du kartus. Kino teatru drabužinės vadintos „garderobomis“. Drabužių saugojimą įskaičiuodavo į bilieto kainą.

☒ Nuketla į 12 p.

☒ Atkelta iš 8 p.

Pagrindinis kino teatras turėjo savo kavinę. Ant staliukų gulėjo įvairių laikraščių ir žurnalų. Įėjimas į kavinukę kainavo vieną litą. Girtauti ir išlaidauti tokioje aplinkoje buvo suvokiama kaip „nefasonas“. Per vakarą užsisakydavo geriausiu atveju alaus stiklą arba kavos puoduką.

Tarpukariu į Klaipėdą plūsdavo šimtai vežimų iš visos Lietuvos. Į miestą sugužėdavo daugybė kaimiečių, inteligentų, savivaldybių tarnautojų. Nuo Kintų, Bajorų, Šilutės, Katyčių traukdavo valsčių pareigūnai, eigučiai, girininkai, muitininkai ir paštininkai. Vieni važiuodavo dviračiais, kiti traukiniais ir autobusais. Plentais dundėjo žemvaldžių eikliais žirgais pakinkyti fajetonai ir *brīčkos*. Į uostą plaukdavo žvejų laivai iš Pervalkos, Preilos, Rusnės ir Juodkrantės. Kiekvienas krašto gyventojas laikė būtinybe aplankyti garsų pavasarinį Klaipėdos *jomarką*.

Sventė, trukdavusi visą savaitę, paprastai prasidedavo birželio mėnesį. Nuo pirmadienio iki šeštadienio besišėlantys renginys buvo vadinamas didžiausiu Lietuvoje. Buvo pardavinėjami kalnai įvairių žemės ūkio produktų. Kiekvieną gatvę okupuodavo palapinės dydžio teatrai, fokusininkai, akrobatai, veidrodžių rūmai, fakyrų ir kitų tūkstančio ir vienos nakties stebuklai.

Jomarko pasididžiavimas buvo garsusis „boburgis“. Šimtai Klaipėdos ir Žemai-

☒ Danės krantinė Klaipėdoje.

tijos krašto moterų demonstravo savo meną ir kūrybą. Stalus ir vežimus nuklodavo gražiausiais audiniais, nėriniais ir siūlais. Plonos drobės, vingrių raštų rankšluosčiai, kaišytinės prijuostės, skaros ir pirštinės mirgėjo įvairiausiomis spalvomis. Daugybė gražių, Kazuku mugės verty gaminių buvo visai neparduodami. Išdidžios kaimo moterys juos eksponuodavo kaip vietininius darbus.

Daiktai, pirkti *jomarko* metu, savininkui suteikdavo vertę. Todėl Klaipėdos prekybininkams tai buvo auksa kasyklas. Į Klaipėdos miesto biudžetą suplaukdavo

milžiniškos surinktų mokesčių sumos.

Šios praeitės užmarštyje nuskenusių dienų klaipėdiškis savotiškai surandavo. Džentelmeniškai kalbino gatvėje nepažįstamas paneles, berdavo joms į veidą konfeti. O drąsėnės gražuolės gnybdavo patinkančiam vyrui į šoną. *Jomarko* metu tai buvo įprastas dalykas. Vyrai, stebėdami besisukančią laimės ratą, švelniai spausdavo naujosios simpatijos pirštelius. O laiminga dama tyliai džiaugėsi atradusi savo laimę.

Tomasis SUŠINŠKAS
Muziejininkas